

Dr. sc. Alica Arnaut
Nejla Kalabušić

RAZGOVORNI FUNKCIONALNI STIL NA FORUMIMA

Sažetak

Cilj rada je istražiti kojim se jezičkim sredstvima oblikuje razgovorni funkcionalni stil na internetskim forumima. Za lingvistiku su izuzetno zanimljiva sredstva pomoću kojih se odvija komunikacija na internetu kao potencijalnom izvoru jezičkih korpusa, a istraživanjem će se dobiti nova saznanja o jeziku i razgovornom stilu. Formalne odrednice razgovornog stila bit će iznesene po različitim nivoima (fonostilistički, morfolistički, leksikostilistički, sintaksostilistički i tekstostilistički) uz navode konkretnih primjera. Budući da se putem interneta omogućava jedna vrsta globalnog komuniciranja, istražiti će se i na koji način komunikacija putem internetskih foruma, i to onih na društvenoj mreži Facebook, utječe na jezičko izražavanje.

Ključne riječi: forum, komunikacija, razgovorni stil

O razgovornom stilu

Razgovorni funkcionalni stil samo je jedan dio funkcionalnoga raslojavanja jezika. Realizira se u porodici, na ulicama, u školi, ali i na internetu. Sadržaj mu je svakodnevni život u najširem smislu riječi. Nije ga teško prepoznati, jer ga stalno koristimo. Razlikuje se u zavisnosti od uzrasta, zanimanja, obrazovanja, socijalnog statusa govornika ili nekih drugih odredbi. Kao i svi drugi stilovi i razgovorni stil ima svoje zakonitosti. Od njega su nastali svi ostali funkcionalni stilovi. Funkcija jezika koja omogućava svakodnevnu komunikaciju potiče od razgovornog stila. Najčešće se javlja u usmenom obliku, ali se može pojaviti i u pisanim oblicima: forumi, elektronska pošta, poruke, različiti zapisi. Ovaj funkcionalni stil je spontan, nepripremljen, jednostavan i opušten. To je stil svakodnevne komunikacije. Prirodan je, nepripremljen, pun emocionalnih izraza, a dominantna forma mu je dijalog. Često je konkretan, slikovit i metaforičan i realizira se u različitim situacijama. Ponekad je isprekidan upadanjima drugih sagovornika, a dolazi i do nagle promjene teme. Česte su poštapalice i pauze. Razgovorni stil ne obuhvata samo govorni jezik, tj. usmeni govor, nego i pisani govor. U pisanom se govoru razgovorni pojavljuje samo u zapisima, pismima, bilješkama, mejlovima i slično. Postoji, dakle, govorenorazgovorni ili usmenorazgovorni i pisanorazgovorni oblik razgovornog jezika.

Jedan od elemenata razgovornog stila je šutnja koja može biti znak ljutnje, razmišljanja i povrijeđenosti. S druge strane, grupni razgovor je vrlo karakteristična odlika razgovornog stila koja podrazumijeva govor više ljudi u istom trenutku, što nije nimalo učtivo. Emocionalnost, upotreba hipokoristika i pežorativa, upotreba žargonizama, a ponekad mimika i pokreti, također su važne odlike ovog stila. Jedan od žanrova ovoga stila bio bi trač.

Teme novijih istraživanja razgovornoga stila u vezi su s govorom mladih, reklamama i društvenim mrežama, a u ovom radu bazirat ćemo se na jezik internetskih foruma. Zapravo se da zaključiti da je jezik foruma preslika razgovornog stila u virtuelnom svijetu.

Odlike razgovornog stila

Razgovorni stil je stil svakodnevne komunikacije, a kada je riječ o njegovim najvažnijim odlikama nije moguće izdvojiti samo nekoliko. S tim u vezi navest će se, a potom i objasniti sljedeće odlike: govorenorazgovorni (usmenorazgovorni) i pisanorazgovorni oblik, privatni jezik, forma dijaloga, kolokvijalna ili žargonska kraćenja riječi i konstrukcija, antropocentrizam, konkretnost, situacioni registri, nepripremljenost i spontanost, fatička funkcija, grupni razgovor, prozodijsko-intonaciona varijativnost, povećana brzina izgovora, emocionalno-ekspresivna leksika, frekventnost glagola, situativna i tematska određenost, uzvici, partikule, kataforički i anaforički elementi, žanrovi, sloboda jezičkog izraza – standard (odsustvo norme), polivalentnost, subjektivnost, razgovorni leksik, tematska kohezija i šutnja.

Gvorenorazgovorni (usmenorazgovorni) i pisanorazgovorni oblik. Prema Siliću razgovorni stil pojavljuje se i u „pisanome govoru“, npr. u pismima i bilješkama, pa prema tome razlikujemo „govorenorazgovorni (usmenorazgovorni) i pisanorazgovorni oblik govora nositelja standardnoga jezika“. (Silić, 2006: 18)

Privatni jezik. Razgovorni funkcionalni stil kako je definiran u teoriji funkcionalnih stilova i funkcionalnoj stilistici prije bi se mogao smatrati privatnim jezikom (diskursom). Time se i može objasniti u najmanju ruku ležeran odnos tog funkcionalnog stila (sistema/jezika) spram standardnojezičkih normi, ali i brojni – brojniji no u drugim funkcionalnim stilovima – »izmi« koji se u njemu *osjećaju slobodno*. Kroz privatni jezik do izražaja dolazi niz drugih odlika razgovornog stila, a to su: prirodnost, opuštenost, spontanost, nepripremljenost, neslužbenost, emocionalnost, vlastiti specifični rječnik i prilagođavanje primatelju informacija.

Forma dijaloga. Dominantna forma razgovornog stila je forma dijaloga. To je najjednostavnija forma koju usvajamo još kao djeca. Razgovorni stil nerijetko služi i kao podloga dramskom podstilu književnoumjetničkog stila. Dramski tekst često oponaša tj. stilizira razgovorni stil. Tek s pojačanim zanimanjem za dijalog, te sa pragmalingvističkom teorijom govornih činova, lingvisti se okreću ovom stilu, shvatajući njegovu posebnu važnost u odnosu na druge stilove.

Kolokvijalna ili žargonska kraćenja riječi i konstrukcija. Razgovorni stil odlikuje se kolokvijalnim ili žargonskim kraćenjima riječi i konstrukcija. Do kraćenja i redukcije dolazi u razgovoru, bilo da je riječ o usmenoj ili pismenoj formi izražavanja.

Antropocentrizam. Centralno mjesto u organizaciji jezičkih kategorija i jezika uopće u razgovornom stilu zauzima čovjek. S jezikom se rađamo, s jezikom rastemo, s jezikom umiremo, u jeziku ostajemo.

Konkretnost. Kratke i izražajne rečenice koje su u najvećoj mjeri zastupljene u razgovornom stilu, posljedica su konkretnosti kao iznimno važne odlike.

Situacioni registri. U poljskoj stilistici uobičajen je termin *styl potozny* koji obuhvata širi pojam od pojma tradicionalno shvaćenog razgovornog stila. Budući da se realizira u različitim situacijama, s obzirom na stepen zvaničnosti, familijarnosti, konkretnosti i emocionalnosti možemo govoriti i o specifičnim situacionim registrima u okviru razgovornog stila.

Nepripremljenost i spontanost. Razgovorni stil odlikuje se nepripremljenošću i spontanošću budući da se realizira u neformalnim situacijama, a zahtijeva brzo reagiranje i smjenu govornika koji izmjenjuju replike, nekada i prekidaju iskaze. Zbog ovih odlika, razgovorni stil obiluje pauzama, poštalicama, te drugim “greškama”

Fatička funkcija. Pod fatičkom komunikacijom podrazumijevamo komunikaciju čiji je cilj uspostavljanje i održavanje međuljudskih odnosa. Fatička je funkcija zastupljena u ubačenim neleksičkim glasovnim elementima u šutnju. Vidljiva je u komunikaciji bliskih ljudi kada postoje situacije koje prizivaju stalno ponavljanje istih verbalnih obrazaca, specifične fraze i privatne šale. Fatičku funkciju imaju i specifična sredstva u svakodnevnoj komunikaciji koja se mogu tumačiti kao okvir toga teksta.

Grupni razgovor. Razgovorni stil odlikuje se i mogućnošću govorenja više osoba, istovremeno. Mada je to suprotno pravilima učtivosti, u svakodnevnoj komunikaciji zapažamo niz odstupanja od tog pravila. Problem prekidanja sagovornika, upadanja u riječ naročito je zanimljiv za posmatranje. Simultani govor u nekim situacijama je čak znak uspješnosti i zanimljivosti konverzacije i tada je riječ o kooperativnom preklapanju.

Prozodijsko-intonaciona varijativnost. Kada je riječ o prozodijsko-intonacionoj varijativnosti, može se reći da je njen zadatak izražavanje emocionalnih, subjektivnih nijansi govora u razgovornom stilu.

Povećana brzina izgovora. Na fonostilističkom planu ovaj stil se odlikuje povećanom brzinom govora s čim je u vezi i nepotpuni stil izgovora - redukcija.

Emocionalno-ekspresivna leksika. Na leksičkostilističkom planu svojstvena mu je upotreba emocionalno-ekspresivne leksike, uz prisustvo riječi subjektivne ocjene. U upotrebi se bilježi: emocionalnost, upotreba hipokoristika i pežorativa, upotreba žargonizama, a uz sve navedeno ponekad i pokreti i mimika.

Frekventnost glagola. U morfostilistici razgovornog stila ističe se frekventnost glagola. Naime, u imenskim sintagmama briše se *noseća* imenica, dok se pridjev, tj. atribut supstantivizira.

Situativna i tematska određenost. Razgovorni stil sadrži ne samo svojstva govorne, dijalekatske baze, već i osobine književnog iskaza naučenog školi, knjigama i sl. Čovjek upotrebljava razgovorni jezik prema konkretnoj situaciji i temi.

Uzvici, partikule, kataforički i anaforički elementi. Razgovorni stil karakteriziraju uzvici, partikule, kataforički i anaforički elementi. S tim u vezi, na sintaksostilističkom planu dominiraju nepotpune eliptične rečenice, rečenice u kojima odsustvuje kongruencija i nepovezani ubačeni elementi.

Žanrovi. Mada se u stilistici često tvrdilo da ovaj stil ne razlikuje žanrove, moglo bi se smatrati da su njegovi žanrovi - govorni činovi, te se tako može govoriti o činu molbe, naredbe, želje, čestitanja, savjeta, izražavanja saučešća, obećanja, prijekora, sa određenim forumlama početka i kraja (inicijacije i prekida) čina. Narušavanje ovih pravila može biti relevantno za stilistiku kao odstupanje od norme. Posebno se može izdvojiti jedan žanr razgovornog stila, a to

je trač_i to sa svojim odlikama: dominantno monološkom strukturom, prekidanjem, zapitkivanjem i fatičkom funkcijom.

Sloboda jezičkog izraza - standarda (odsustvo norme). U razgovornom stilu čovjek se ne trudi da govori po strogim pravilima jezičkog standarda. Tu se jezik spontano upotrebljava i ne pazi se naročito na izgovor pojedinih glasova, akcenata, oblika, grupa riječi ili rečenica. Razlog toga je prisutnost nekoliko prethodno navedenih odlika kao što su tematska i situativna određenost i ekstralingvistički elementi koji prate takvu jezičku upotrebu nadomještajući moguće praznine u izrazu govornika, ili otklanjajući eventualne nesporazume. U okviru ove odlike značajno je spomenuti i supstandard, budući da se razgovorni stil često poistovjećuje sa supstandardom, dakle s jezikom koji je suprotan standardnom jeziku.

Polivalentnost. Svaki funkcionalni stil bosanskoga jezika ogleda se u razgovornom stilu, kao njegov žanr, ali on time ne gubi svoju fizionomiju samostalnog funkcionalnog stila.

Subjektivnost. Termin subjektivno predstavlja ono što se odnosi na lične - subjektivne utiske subjekta, na njegov ukus i u tom smislu na sadržaj njegove svijesti do kojeg on dolazi introspekcijom. Ova odlika karakteristična je za razgovorni stil (na forumima). Ono *subjektivno* u razgovoru nerijetko znači isto što i *pristrano* pa čak i *proizvoljno*.

Razgovorni leksik. Razgovorni stil odlikuje i upotreba razgovornog leksika (kolokvijalizmi, poštapalice, dijalektizmi, vulgarizmi, žargonizmi).

Tematska kohezija. Prema studiji *Gender and Discourse* Deborah Tannen, tematska kohezija je još jedna odlika razgovornog stila. Različito se realizira kod muškaraca i žena. Ženski razgovor je više fokusiran i povezan, dok je muški difuzan. Nasuprot ovoj odlici ponekad se javljaju i nagle promjene tema unutar razgovornog stila.

Šutnja. Jedan od elemenata razgovornog stila je i šutnja koja može biti znak ljutnje, razmišljanja ili povrijeđenosti.

Fonostilistička analiza razgovornog stila na forumima

Fonostilistika je disciplina koja "istražuje izražajna sredstva i stilističke postupke na fonetsko-fonološkom i prozodijskom planu, a osnovna jedinica joj je fonostilem." (Katnić-Bakaršić 1999: 80). Od fonostilističkih obilježja razgovornog stila u jeziku foruma, izdvojit ćemo sljedeće:

- redukcija glasova (samoglasnih i suglasnih),
- afrikate,
- glas h,
- glas j,
- alternacije ije/je.

Redukcija glasova (samoglasnih i suglasnih)

Najočitija karakteristika razgovornog stila je redukcija glasova: samoglasnika i suglasnika. Jezik foruma je naročito obogaćen takvim jezičkim pojavama.

Al kak da mu to pojasnim? izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 22.3 u 18:00h)

Neko mora bit i pametan! izvor: Facebook stranica Porodilište Zenica (posjećeno 25.3.2020. u 20:28h)

Držite mi fige! izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 25.3.2020. u 20:28h)

Lijepa si ko slika! izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 15:00h)

Redukcija samoglasnika zapažena je posebno kada je riječ o infinitivu. Naime, jedno od obilježja razgovornog stila redukcija završnog *infinitivnog i*. Takvoj pojavi svjedoče zabilježeni primjeri:

Rekla sam ti da neće bit bolje. izvor: Facebook stranica Porodilište Zenica (posjećeno 25.3.2020. u 20:21h)

Probaj pa ces vidjet. izvor: Facebook stranica Porodilište Zenica (posjećeno 25.3.2020. u 20:28h)

Juce sam rekla da cu ga ostavit sutra. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 15:00h)

Kod glagolskog pridjeva radnog dolazi do sažimanja samoglasnika, a to je vidljivo u primjerima:

Stigo sam na vrijeme. izvor: Facebook grupa zenicka raja na facebook-u (posjećeno 01.4.2020. u 16:00)

Predavo im je ko je stigo. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 14:30h)

Moro je on nešto prokomentarisat! izvor: Facebook grupa zenicka raja na facebook-u (posjećeno 02.4.2020. u 16:00)

Doso mi racun ko da delfine uzgajam. izvor: Facebook grupa Mi, mahaluse (posjećeno 08.4.2020. u 21:17h)

Afrikate

U XXI stoljeću svakodnevno koristimo niz pogodnosti među kojima su takozvani *pametni uređaji* (telefoni, tableti, laptopi...) koji nam omogućavaju brzu i jednostavnu komunikaciju. No, zbog navike i otežane opcije kucanja afrikata na tastaturama, naročito mobilnih telefona, veliki broj osoba izražava se bezafrikatski, odnosno vrši se zamjena afrikata č i ć, afrikatom c. U jeziku foruma zapažen je veliki broj navedenih situacija – zamjena:

Djevojčica od godinu dana od jucer povraca sve sto pojede i popije, i par puta proliv imala, danas je nosila pedijatru, date nam sumece infuzije i lineks prasak, malo je povracanje umanjeno, al imala proliv opet tri puta, neki lijek i savjet kako joj pomoci jos, aktivna je i razigrana, al brine me u svakom slucaju!? izvor: Facebook stranica Porodilište Zenica (posjećeno 25.3.2020. u 20:21h)

Zna li neka od vas, u kojem vremenskom roku se mogu dici pare poslane preko Western uniona? izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 25.3.2020. u 20:28h)

Tek cu sutra to da uradim pa drzte fige. izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 25.3.2020. u 20:28h)

Cistila avliju, more smeca bilo, smorila se ziva. izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 22.3 u 17:40)

Kada je u pitanju upotreba afrikata, neophodno je pomenuti i nerazlikovanje istih. Budući da se veći broj korisnika foruma odlučuje za bezafrikatsko kucanje riječi, ova pojava nije zabilježena u većem broju, ali ju je svakako potrebno navesti.

U velikim kao i u malim preduzećima. izvor: Facebook grupa zenicka raja sa facebook-a (posjećeno 08.4.2020. u 22:55h)

Hajmo pokusat nekoga zaposlit pomoć nekome u liječenju izvor: Facebook grupa zenicka raja sa facebook-a (posjećeno 08.4.2020. u 22:53h)

Najbolji kolači bili šteta što se zatvorila. izvor: Facebook grupa zenicka raja na facebook-u (posjećeno 01.4.2020. u 16:00)

Međutim ti si zasluzila puno bolje ljude oko sebe. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 21.3 u 11:02h)

Glas h

U jeziku foruma zabilježeno je odsustvo glasa *h*, što je naročito primijetno u obliku 1. lica jednine aorista.

Odma cim dobjete brojeve od osobe koja salje. izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 25.3.2020. u 20:28h)

Ovo je fakat postalo neizdrživo, ubi se ja od dosade. izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 22.3 u 17:40)

Ajd da vas vidim. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 14:21h)

S druge strane, frekventna je pojava zamjenjivanja suglasničke skupine *hv* glasom *f* (fala < hvala, faliti < hvaliti, fatati < hvatati):

Fala Bogu sto si izasla. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 15:00h)

Samo mogu pofaliti privatnu doktoricu. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 03.4.2020. u 20:15h)

(...) iskreno nmg vise ni pofatati dokle sam stigla. izvor: Mi, mahaluse (posjećeno 10.4.2020. u 13:05h)

Glas j

Budući da je riječ o glasu koji je pretrpio niz promjena tokom historije, ne začuđuje pojava primjera u kojima je primijetno odsustvo sonanta *j* u razgovornom stilu. Međutim, važno je naglasiti da je ta pojava obilježje nestandardnog jezika i ukazuje na nepoznavanje elementarnih pravopisnih pravila. U jeziku internetskih foruma zabilježeni su sljedeći primjeri:

Ne vjerujem sta pises, ubi se zeno. izvor: Facebook stranica Porodilište Zenica (posjećeno 25.3.2020. u 20:28h)

U smokiu sam vidjala te slicice. izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 25.3.2020. u 20:28h)

Osim u pomenutim slučajevima, sonant *j* se često neminovno izgovara, te dolazi do zabuna u njegovom pisanju.

(...) bijo je u mene muz. Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 25.3.2020. u 19:50h)

Alternacije ije / je

Na fonostilističkom nivou moguće je posmatrati i nepravilno duljenje kratkog *je*, odnosno kraćenje dugog *ije*, koji vode porijeklo od nekadašnjeg jata (ě).

(...) nekako valjda po osijecaju, jer sam gledala (...). izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 14:21h)

Danas je stigla obavjest (...). izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 02.4.2020. u 14:25h)

(...) nisu vrjedni (...). izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 02.4.2020. u 14:25h)

(...) dijeca imaju zabranu (...). izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 14:40h)

(...) mogo zaljepit u kini (...). izvor: Facebook grupa zenicka raja na facebook-u (posjećeno 08.4.2020. u 20:35h)

(...) svako djete porucuje nesto svojim ponasanjem (...). izvor: Facebook grupa Mi, mahaluse (posjećeno 08.4.2020. u 21:13h)

Treba ti bjelo kukuruzno brasno. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 14:21h)

Morfostilistička analiza razgovornog stila na forumima

Morfostilistika se bavi proučavanjem funkcionalno-stilske markiranosti morfoloških kategorija i njihove ekspresivne vrijednosti. Također, može se baviti i zastupljenošću vrsta riječi u pojedinim stilovima te gramatičkom sinonimijom. Osnovna jedinica stilske pojačanja na morfološkom nivou je morfostilem.

Kada je u pitanju jezik foruma, na morfološkom nivou istraživala su se sljedeća obilježja razgovornog stila:

- upotreba prijedloga *sa* uz instrumental,
- upotreba odnosno zamjenice *koji / koja / koje*, te
- upotreba glagolskih oblika.

Upotreba prijedloga sa uz instrumental

Instrumental je zavisni padež koji najčešće označava društvo ili sredstvo kojim se obavlja radnja. Prijedlog *s(a)* u pravilu se ne upotrebljava uz instrumental kada on ima značenje sredstva, oruđa ili predmeta radnje. Međutim, u analiziranom korpusu pronađeni su primjeri upotrebe prijedloga *sa* uz instrumental sredstva.

(...) iduci vikend idem u Istanbul sa autom. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 25.3 u 17:40h)

(...) otiso jutros sa autom (...). izvor: Facebook grupa Mi, mahaluse (posjećeno 08.4.2020. u 21:22h)

Upotreba odnosne zamjenice koji / koja / koje

Kada su u pitanju zamjenice, primijećena je upotreba odnosne zamjenice *koji / koja / koje* u obliku genitiva umjesto oblika akuzativa.

Samo obrati paznju na racun kojeg moras imat. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 25.3 u 17:40h)

Upotreba glagolskih oblika

U razgovornom stilu glagolska radnja se izriče uglavnom sljedećim glagolskim oblicima za iskazivanje glagolskih vremena: prezent za sadašnjost, perfekt za prošlost, te futur I za budućnost. Primjeri s foruma potvrđuju da su prezent, perfekt i futur I najfrekventniji glagolski oblici:

Upravo je vidim je na TV-u. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 21.3 u 11:02h)

Evo, baš tražim taj podatak. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 14:40h)

Mi se sada osjećamo odlično. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 27.3 u 17:40h)

Volio sam dobru kafu popit u Uni. izvor: Facebook grupa zenicka raja na facebook-u (posjećeno 01.4.2020. u 16:00)

Mi smo išli u vrtić na Dobrinji. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 14:40h)

Žene, koje ste preparate koristile? Facebook grupa Mi, mahaluse (posjećeno 25.3.2020. u 19:50h)

Biće ti gore hiljadu puta. izvor: Facebook grupa zenicka raja na facebook-u (posjećeno 01.4.2020. u 16:00)

Ostavit ću ga sutra! izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 15:00h)

E fasovat ćeš kad te vidim! izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 21.3 u 11:02h)

Osim navedenih glagolskih oblika koriste se i aorist i imperfekt, no njihova uloga u okviru razgovornog stila je zapažena samo u specifičnim situacijama (situacije koje iziskuju upotrebu ekspresivno-emocionalnih sredstava):

Htjedoh te upozoriti, ali zaboravih! izvor: Facebook grupa Mi, mahaluse (posjećeno 08.4.2020. u 22:01h)

Piše nešto o tom, ako nađem, javim. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 21.3 u 11:02h)

Leksičkostilistička analiza razgovornog stila na forumima

Leksikostilistika je vrlo široko područje. Ovo istraživanje se fokusiralo na lekseme s obzirom na njihovu emocionalno-ekspresivnu karakterizaciju. Primijećene su specifičnosti u upotrebi:

- žargonizama,
- poštapalica, te
- stranih riječi i kolokvijalizama.

Žargonizmi

Žargon je varijanta jezika u kojoj dolazi do korištenja standardnog jezika paralelno s terminologijom karakterističnom za određenu struku. Lekseme karakteristične za pojedini žargon nazivamo žargonizmima. Razgovorni stil obiluje žargonizmima od kojih smo izdvojili sljedeće:

Ovo je fakat postalo neizdrživo, ubi se od dosade. izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 22.3 u 17:40)

Išli smo prošle godine za moj roćkas (...) izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 25.3 u 17:40h)

Poštapalice

Poštapalicama nazivamo značenjski prazne riječi koje se u razgovoru koriste bez stvarne potrebe. Njihov osnovni zadatak je pružiti govorniku slobodan trenutak za nastavak govora ili pronalaženje adekvatne riječi. Interesantna je pojava riječi koje bi se u kontekstu razgovornog stila na forumima mogle smatrati poštapalicama, kao što je slučaj sa primjerima koj slijede.

Ej rekla sam ti da joj neće bit bolje (...) izvor: Facebook stranica Porodilište Zenica (posjećeno 25.3.2020. u 20:21h)

Hmmm haman da ima u sklopu bivšeg Interexa (...) izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 27.3 u 17:40h)

Strane riječi i kolokvijalizmi

Stranim riječima nazivamo riječi koje dolaze iz drugih jezika, naprimjer: iz engleskog (anglizmi), iz njemačkog (germanizmi), iz turskog (turcizmi) i sl. S druge strane, kolokvijalizmima se nazivaju nejezični izrazi koji se vrlo često upotrebljavaju u svakodnevnom govoru:

Ovi kompjuteri sad, pametni telefoni i ostalee diđe miđe su zlo. izvor: Facebook grupa zenicka raja na facebook-u (posjećeno 01.4.2020. u 16:10h)

Guglanjem otkrismo njen identitet. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 27.3 u 17:40h)

Pamtite li vi vrijeme kad se uz kafu moglo ispricati bez vajrlesa i dr glupost. izvor: Facebook grupa zenicka raja na facebook-u (posjećeno 01.4.2020. u 16:10h)

Pogledaj u inbox, imaš poruku. izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 25.3.2020. u 20:28h)

Tnx svima. izvor: Forum.hr (posjećeno 27.3 u 14:58)

OMG ne vjerujem sta pisete. izvor: Facebook stranica Porodilište Zenica (posjećeno 25.3.2020. u 20:28h)

Sintaksostilistička analiza razgovornog stila na forumima

Sintaksostilistika, prema Marini Katnić-Bakaršić, ispituje sve stileme na sintaktičkom nivou i proučava njihovu funkcionalno stilsku i ekspresivnu markiranost. Kada je riječ o sintaksostilističkoj analizi razgovornog stila na forumima, analizirani su sljedeći segmenti:

- upotreba prostih i složenih rečenica,
- upotreba predikata, te
- postupci ekspresivne sintakse.

Proste i složene rečenice

U razgovornom stilu prevladavaju proste rečenice, a složene se uglavnom rijetko pronalaze. Posljedica toga je potreba za konkretnošću sadržaja unutar razgovornog stila.

Pogledaj u inbox! izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 25.3.2020. u 20:28h)

Umorila se momački. izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 22.3 u 17:40)

Jedne su sedmice otvorili nakratko. izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 03.4.2020. u 18:05h)

Briga me kako ce me svatiti! izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 22.3 u 17:40)

Oduzeli mu sve! izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 25.3.2020. u 17:40h)

Žurilo mi se baš. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 15:00h)

Dormeo ima super ponudu. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 27.3.2020. u 14:49h)

U znatno manjoj mjeri razgovorni stil na forumima odlikuju složene rečenične konstrukcije i to sa akcentom na nezavisnosložene rečenice u odnosu na zavisnosložene rečenice:

Otišao je jučer i tamo ostao. izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 22.3 u 17:40)

Moj muž je boravio u banjama i tako se oporavio. izvor: Facebook grupa zenicka raja sa facebook-a (posjećeno 08.4.2020. u 22:55h)

Nit mogu jest nit pit nit bilo sta. izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 22.3 u 17:40)

Zabilježena je i pojava bezvezničkih konstrukcija:

Dosli, bili, vidjeli. :D izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 22.3 u 17:40)

Bilo, ne ponovilo se. izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 08.4.2020. u 21:22h)

Mama mi radi u posti, otac u rudniku. izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 03.4.2020. u 12:15h)

Emocionalno-ekspresivni karakter razgovornog stila na forumima prepoznatljiv je kroz čestu upotrebu upitnih, uzvičnih i imperativnih rečenica, od kojih mnoge odlikuje i eliptičnost što je vidljivo kroz sljedeće primjere:

Ma nemoj me zafrkavat! izvor: Facebook grupa Mi, mahaluse (posjećeno 08.4.2020. u 18:00h)

ajd, bjezi tamo! izvor: Facebook grupa Mi, mahaluse (posjećeno 08.4.2020. u 18:00h)

e hajd probaj! izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 14:30h)

Može preporuka? izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 14:30h)

Nesto osim toga? izvor: Facebook grupa zenicka raja na facebook-u (posjećeno 05.4.2020. u 18:15h)

Super! izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 07.4.2020. u 13:00h)

Odlično je! izvor: Facebook stranica Porodilište Zenica (posjećeno 25.3.2020. u 20:21h)

Predikati

Imenski i glagolski predikati su zabilježeni u najvećem broju primjera. Za razliku od njih, dekomponirani predikat zabilježen je samo u dvije rečenice. Prisjetit ćemo se da dekomponirani predikat predstavlja jednu od pojava koje su dio tendencije ka nominalizaciji u jeziku. Pod nominalizacijom se podrazumijeva pojava nominalnih sredstava umjesto verbalnih. Nominalizirani iskazi frekventniji su u administrativnom, publicističkom, naučnom i donekle novinskom stilu, pa se za njih, prema Marini Katnić-Bakaršić kaže da su nominalni, dok su razgovorni i književnoumjetnički verbalni. S druge strane, upotreba spomenutih nominalnih izraza u vezi je sa situacijama i sferama komuniciranja u kojima se iskazuju statične, impersonalne, apstraktne informacije, dok su radnja, konkretni vršilac radnje i uslovi pod kojima se radnja odvija, manje bitni - što je u potpunoj suprotnosti sa razgovornim stilom na forumima. Iako je riječ o pisanoj formi razgovornog stila, ne smije se zanemariti činjenica da na forumima korisnici i korisnice u najvećoj mjeri iskazuju lične stavove i konkretne informacije. Neprestana razmjena mišljenja cirkuliše među njima. Forumi Facebook-a unaprijedili su i položaj korisnika, pa je tako od iznimne važnosti i povjerenja informacija koju dijeli admin ili moderator (ugledni član foruma).

Stoga, nominalizirani iskazi nisu zabilježeni kao frekventna pojava, a samim time ni dekomponirani predikat. Za razliku od njih imenski predikat i glagolski predikat dominiraju razgovornim stilom foruma, jer su korisnici, uz pomoć njih, u najvećoj mjeri uspjeli uspostaviti dinamičnu razmjenu mišljenja.

Imenski predikati

Sin se ipak osjeća nesigurnim. (semikopulativni) izvor: Facebook stranica Porodilište Zenica (posjećeno 25.3.2020. u 20:21h)

hahaha e bila je dobre volje, ko nikad dosad (kopulativni) izvor: Facebook grupa Mi, mahaluse (posjećeno 08.4.2020. u 21:22h)

Ona nije bilo ko. (kopulativni) izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 15:00h)

eeee da, da ja sam ta. (kopulativni) izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 06.4.2020. u 20:00h)

Djeca su već postala nestrpljiva. (semikopulativni) izvor: Facebook stranica Porodilište Zenica (posjećeno 28.3.2020. u 18:40h)

Glagolski predikati

Svekar će platiti hahahah. (prosti) izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 15:00h)

gledam ova pitanja svaki dan (prosti) izvor: Facebook grupa zenicka raja sa facebook-a (posjećeno 15.4.2020. u 16:50h)

hajmo na more, ženeeee (prosti) izvor: Facebook grupa Mi, mahaluse (posjećeno 08.4.2020. u 21:22h)

Nikad necu zaboraviti taj blam! (prosti) izvor: Facebook grupa Mi, mahaluse (posjećeno 10.4.2020. u 12:20h)

ne mogu vise da ponesem ovu situaciju... pocela je da nas se tice... (složeni) izvor: Facebook stranica Porodilište Zenica (posjećeno 30.3.2020. u 15:20h)

Usložnjeni predikati

Praviti pitu ne mora biti zahtjevno. (imenski) izvor: Facebook grupa Mi, mahaluse (posjećeno 08.4.2020. u 21:22h)

On je u stanju biti bezobrazan do kraja. (imenski) izvor: Facebook stranica Porodilište Zenica (posjećeno 10.4.2020. u 18:21h)

moгли smo poceti uciti od danas hahahahhh... (glagolski) izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 15:00h)

Ekspresivna sintaksa

„Postupci ekspresivne sintakse mogu se nazvati sintaksičkim figurama, budući da uvijek nastaju operacijama oduzimanja, dodavanja ili permutacije.“ (Katnić-Bakaršić, 2001:259). U ovom poglavlju razmotrit ćemo postupke ekspresivne sintakse u razgovornom stilu foruma, tačnije upotreba elipse, nominativnih rečenica i parcelacije.

Elipsa

Razgovorni stil ima izuzetno specifičnu sintaksu rečenice. Neobaveznost ovog vida komunikacije, rezultirala je brojnošću eliptičnih rečenica, baš kao što je težnja za jednostavnošću iskaza rezultirala frekventnošću prostih rečenica. Eliptičnost u razgovornom stilu omogućava kontekst. U ovakvim rečenicama vidljiva je još jedna od važnih odlika razgovornog stila, a to je ekspresivnost.

Za koliko? izvor: Facebook grupa zenicka raja na facebook-u (posjećeno 01.4.2020. u 15:10h)

Još nešto! izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 14:30h)
Suvišno je! izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 14:30h)
nesto vise? izvor: Facebook stranica Porodilište Zenica (posjećeno 25.3.2020. u 20:21h)
inace?? izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 15:00h)
Znači, četvrtak. izvor: Facebook grupa Mi, mahaluše (posjećeno 27.3 u 16:40)

Nominativne rečenice

U razgovornom stilu foruma zabilježen je mali broj nominativnih rečenica. Budući da se njima slikovito, kratko i jasno daju opisi pojedinih situacija i mjesta, naročito pogoduju književnoumjetničkom stilu. Izuzetno su statične i odražavaju realno sadašnje vrijeme što je vjerovatno najveći uzrok minimalne pojave ovih rečenica u razgovornom stilu foruma koji neprestano poseže za informacijama iz prošlosti. Njihova pojava karakteristična je za forumske teme (ILI-ILI). Naime, to su situacije kada autor/ica teme pokrene diskusiju o kvaliteti nekog proizvoda, usluge ili potakne razmjenu mišljenja u vezi s bilo kojom temom koja zahtijeva konkretan i sažet (supstantivan) odgovor. U tom slučaju, javljaju se primjeri:

Nivea. izvor: Facebook grupa Mi, mahaluse (posjećeno 08.4.2020. u 21:13h)

Sunce! izvor: Facebook grupa zenicka raja na facebook-u (posjećeno 08.4.2020. u 20:35h)

iPhone. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 14:30h)

ljetu izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 27.3.2020. u 14:49h)

I ove rečenice mogu se uzeti kao primjeri za elipse u širem smislu.

Parcelacija

Nije zabilježen niti jedan primjer parcelacije. S obzirom da parcelacija ima za funkciju naglašavanje važnosti svakog elementa čime se pojačava retoričnost teksta, razumljivo je odsustvo ovog stilema u razgovornom stilu foruma. Naročito je zastupljena u književnoumjetničkom stilu u kojem se ovim postupkom naglašava važnost svakog dijela poruke, što na forumima nije slučaj.

Ipak, vrlo zanimljiva pojava koja karakterizuje razgovorni stil na forumima jeste činjenica da veliki broj korisnika ne formira rečenicu s konkretnim početkom i krajem (obilježavajući pri tome početak rečenice velikim slovom, a kraj tačkom ili drugim interpunkcijskim znakom), nego se služi tipkom ENTER kako bi odvojili misao, ili mnogo češće, upisuju niz tački kako bi, naposljetku, pojasnili ono što žele reći. Ova pojava mogla bi se definirati kao neka vrsta parcelacije, ali se ona u suštini javlja u nastojanju da se ono neverbalno na neki način unese u tekst (svjesno ili nesvjesno). Ipak, pojava je značajna za sintaksostilističku analizu razgovornog stila.

isti slučaj i kod nas...lineks i prolife nista nisu pomogli...svepokusala rizuru, rizinu sluz, caj od sipka...evo sad...koristimo sirupe...i ide nabolje fala Bogu izvor: Facebook stranica Porodilište Zenica (posjećeno 25.3.2020. u 20:21h)

Koje vam reklame posebno idu na živce? Meni one gdje žene kuhaju u svilenom košulji, štiklicama i lepršavom kosom...posebno mi na ganglije idu reklame o higijenskim ulošcima

gdje veselo trče u bijelim hlačama...rade špagu... u bijelom trikou...itd... izvor: Facebook grupa Mi, mahaluse (posjećeno 22.3 u 18:00h)

Drage zene treba mi savjet....zivim u braku u kojem je prisutno vrijeđanje,nepostovanje od strane muža iako sam ja jako sposobna ,vrijedna i lijepa žena(drugi kazu).Muž nista od ovog ne vidi.Ja uporno pokušavam spasiti ovaj brak najviše zbog djece ali ne ide.Juce sam rekla da cu ga ostaviti da mi ovo ne treba u zivotu.... izašla sa djetetom u igraonicu da se smirim. Kada sam se htjela vratiti kućion je zaključao kuću i kao ne može ući.Kuća je stecena u braku... ja sam podigla kredit da je završimo ...koja su moja prava?Moje lične stvari su još u kući ako ne bude dao da uzmem mogu li zvati policiju.... Sto se tiče kuće kako ide to oko podjele imovine jer mi treba stanbeni prostor... izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 15:00h)

možete li mi preporučiti nešto za mrsanje.... muku mučim već godinama sve probala..... nista mi ne pomaže... hvala vam izvor: Facebook grupa Mi, mahaluse (posjećeno 08.4.2020. u 18:00h)

Analiza razgovornog stila na forumima na planu tekstualne stilistike

Analizu teksta počinjemo izvana, od naslova i imena. Njihovim tumačenjem bavi se tekstualna stilistika. “Ona posmatra tekst kao cjelinu i pritom balansira između lingvistike teksta i teorije književnosti.” (Katnić-Bakaršić, 1999: 97) U korpusu su se istraživala tri aspekta tekstualne stilistike, i to:

- jake pozicije teksta,
- tačka gledišta, te
- intertekstualnost i metatekstualnost.

Jake pozicije teksta

U razgovornom stilu foruma zabilježene su jake pozicije tekstova i to: naslovi i podnaslovi, te početne i završne rečenice.

Iako nas za pojam naslova najprije vežu asocijacije na: novinske članke, romane, pjesme i sl, neophodno je razmotriti ih i u kontekstu razgovornog stila na forumima. Razmotrimo li način organizacije foruma na stranicama (forum.hr, forum.bug.hr, forum.klix.ba...), primijetiti ćemo poseban odjeljak za teme. Sve teme imaju naslove i podnaslove koji su raspoređeni u veće oblasti. Moderator i administratori foruma nastoje što sažetije pružiti informaciju o sadržaju teksta čime se postiže referencijalna funkcija naslova, ali i privući pažnju recipijenta što će upotpuniti konativnu funkciju. Također, nadnaslovi i podnaslovi tema preciziraju sadržaj teksta, određuju ga potpunije i adekvatnije, služeći kao dopuna naslovu.

Organizacija teksta na Forum.hr (www.forum.hr) izgleda ovako:

(OBLAST) NADNASLOV:	(TEMA) NASLOV:	(PODTEMA) PODNASLOV:
Društvo	Koronavirus	Mediji
Društvo	Psihologija	Inteligencija
Kultura i zabava	Film	Green book (2018)
Lifestyle	Putovanja	Zabavni parkovi
Sport	Nogomet	Euro 2020

S druge strane, forumi na Facebook-u nisu organizirani na ovaj način. Zabilježeni primjeri nemaju nadnaslove, podnaslove, niti naslove.

Kada je riječ o početnim i završnim rečenicama, one čine okvir svakog teksta na forumima i vrlo su prepoznatljive. Kako je to u jednoj od prethodnih analiza spomenuto, forumi predstavljaju idealno mjesto za dinamičnu razmjenu mišljenja i savjeta. Tako, uglavnom, početnu rečenicu karakterizira pozdrav, dok završnu rečenicu karakterizira zahvala.

Drage moje, pozdrav!...zanima me nesto... muz je jednu platu u minusu znaci otvorio je limint u banci ,danas je stigo obavjest iz banke da treba izbris uplatu od tog iznosa sto je u minusu ,ne kontam ovo ,jel on moze produzit jos taj limint.Unikredit banka u pitanju.. kakva su vasa iskustva... hvala....izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 02.4.2020. u 14:25h)

Drage žene sve vas pozdravljam! Naime, radim jedno istraživanje za faks a tiče se zabrane pijenja vode djeci u osnovnim školama za vrijeme časova. Naime, ja imam dvije djevojčice, i u našoj školi djeca imaju zabranu pijenja vode na času, ali ako roditelj insistira mora se donijeti potvrda od liječnika. Dali je kod vas tako? Thanx na odg. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 14:40h)

Drage zene treba mi savjet....zivim u braku u kojem je prisutno vrijedjanje,nepostovanje od strane muza iako sam ja jako sposobna ,vrijedna i lijepa zena(drugi kazu).Muz nista od ovog ne vidi.Ja uporno pokušavam spasiti ovaj brak najviše zbog djece ali ne ide.Juce sam rekla da cu ga ostavit da mi ovo ne treba u zivotu i izašla sa djetetom u igraonicu da se smirim.Kada sam se htijela vratiti kuci on je zaključao kucu i kao ne mozes uci.Kuca je stecena u braku ,ja sam podigla kredit da je završimo ...koja su moja prava?Moje licne stvari su jos u kuci ako ne bude dao da uzmem mogu li zvati policiju....Sto se tice kuce kako ide to oko podjele imovine jer mi treba stanbeni prostor... hvala svima, divne ste. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 15:00h)

Preostale jake pozicije tekstova (moto, sažeci, paragrafi i poglavlja) nisu zabilježene u razgovornom stilu foruma. One su rezervirane za druge funkcionalne stilove koji zahtijevaju specifičniju organizaciju teksta, kao što su naprimjer: književnoumjetnički, naučni i publicistički stil. Ipak, razgovorni stil na forumima karakterizira neobaveznost, spontanost i opuštenost, stoga je i sama forma vrlo fleksibilna, bez posebnih pravila za organizaciju teksta.

Tačka gledišta

Tačku gledišta na forumima mogli bismo definirati kao poziciju s koje se kreiraju postovi, odnosno nove teme, ali i poziciju s koje se upućuju reakcije - komentari na postove. Ovdje razmatramo 2 pozicije: poziciju autora posta i poziciju komentatora posta.

Na osnovu niza iščitanih forumskih postova, može se zaključiti da tzv. pravilo neutralne tačke gledišta koje osigurava nepristrasnost i predstavlja gledište većine i svih značajnih manjina, podjednako - nije prisutno. Upravo suprotno. Tačka gledišta na forumima, uglavnom, predstavlja subjektivno mišljenje komentatora i autora teksta. Tako se na forumskim postovima koji iziskuju iznošenje stava komentatora, mogu primijetiti različite tačke gledišta u vezi sa temom posta:

Drage žene, radim jedno istraživanje za faks a tiče se zabrane pijenja vode djeci u osnovnim školama za vrijeme časova. Naime, ja imam dvije djevojčice, i u našoj školi djeca imaju zabranu pijenja vode na času, ali ako roditelj insistira mora se donijeti potvrda od liječnika. Dali je kod vas tako? Thanx na odg. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 14:40h)

- *Kod moje djece je obaveza da nose flasu sa Vodom prva uciteljica pije jer nam je svima voda potrebna al svako ima svoje misljenje i netreba se buniti!!*
- *Moj sin ima problem nizak secer tako da nosi torbicu sasobom uvijek ima u tobici vodu i sta da pojede cak i profesori su ga napominjali da uzme vodu ili sta da pojede ako nije stigo za vrijeme odmora a imala i je skola nalaz i svi su upoznati s dijagnozama djetete samo treba da nauci red kad je odmor da uzme vodu ili jelo i da ima raspored kad ide u vc sta da radi*
- *u mene je sin slijep i nikad nije moro za vrijeme nastave da jede ili pije jer sam ga naucila dok je bio mali sta da radi.*

Vaše mišljenje jesteli vi da se u ZDK vrši provjera diploma. izvor: Facebook grupa zenicka raja sa facebook-a (posjećeno 08.4.2020. u 22:55h)

- *Sto prije to bolje. I to u velikim kao i u malim preduzećima.*
- *Naj bolje bi bilo da se provjera rad praksa u toj struci ako nisi uradio ništa za svog mandata da se rigorozno kažnjava il zabranjuje rad jednostavno da se uvede kriterij moraš olakšta građanima život.*

Svaki od ovih komentara međusobno je povezan sa temom koju je postavio autor posta. Razlikuju se po pristupu i mišljenju. Čitatelji postova, ali i učesnici u komunikaciji njihovom kombinacijom mogu steći potpunu, višenaspekatski oformljenu, informaciju.

Tačka gledišta zahtijeva specifična objašnjenja i primjere kada je riječ o razgovornom stilu na forumima. Pisani razgovorni stil (na forumima) također predstavlja specifičnu pojavu u stilistici i nudi niz zanimljivih primjera za analizu (potencijalnih stilema), među kojima se zasigurno može uvrstiti i tačka gledišta u okviru tekstualne stilistike.

Intertekstualnost i metatekstualnost

Pojam intertekstualnosti u književnoj teoriji podrazumijeva upućenost teksta na druge tekstove koji mu prethode ili koji ga okružuju, kao stalni dijalog sa Drugim (jedan tekst iščitava drugi). Ovaj stilem najkarakterističniji je za književnoumjetničke tekstove.

Međutim, svaka upotreba jezika može se smatrati citatom ili aluzijom na druge tekstove. Intertekstualnost je i tehnika putem koje se u tekstu uspostavlja odnos s drugim tekstovima - kroz citiranje, prevođenje, parodiju, aluziju i druge postupke. Prema tvrdnji Rolanda Barthesa svaki tekst je intertekst, jer u sebi sadrži elemente ranijih tekstova, naslijeđa i kulture u kojoj je nastao.

Dakle, zaključujemo, intertekstualnost može biti shvaćena i kao način opisivanja mnogih tekstova i značenja, iskustva čitanja, kao i pisanja tekstova unutar neke kulture. U razgovornom stilu foruma ovaj stilem možemo posmatrati kroz sljedeće segmente:

1. izreke i poslovice:

Kad zaba vidi da se konji potkivaju. Pa i ona digne nogu. Smjela bih se zakleti da ta doticna i ne zna sta je fetus. Vjerujte da ponekad pomislim da ovu tehniku ne treba svakome dati. Motika I dva duluma zita. To treba pojedinim a ne internet i Google. izvor: Facebook grupa Mi, Mahaluse (posjećeno 01.5.2020. u 14:40h)

Pa logično zene moje... u ovoj državi sve funkcionise na takav način! Ko će kome ako neće svoj svome ;) uvijek bilo i ostace tako za vjeka vjekova. izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.4.2020. u 14:45h)

Zivi bili pa vidjeli. Sve će se samo kazati samo dok ova situacija prodje. Izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 01.5.2020. u 14:50h)

2. citatnost

Neke ptice nikad ne polete :D hahahhaha izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 02.5.2020. u 13:40h)

Kad god pozelim Bosnu zapjevam Bosno moja lijepa mila divna gizdava... odma mi bude lakse hahahaha (...) izvor: Facebook grupa Mi, mahaluse (posjeceno 02.5.2020. u 21:00h)

Kada je riječ o metatekstualnosti u okviru stilske analize, metatekstualnim postupkom pokazuje se dijalogičnost teksta sa nekim drugim tekstom. Međutim, negdje je njegova funkcija čisto ornamentalna, dok u drugim slučajevima ima funkciju izražavanja ironije, komike, polemike sa prototekstom:

- a) Kad god pozelim Bosnu zapjevam Bosno moja lijepa mila divna gizdava... odma mi bude lakse hahahaha (...) izvor: Facebook grupa Mi, mahaluse (posjeceno 02.5.2020. u 21:00h)
 - Prototekst izdvojenom primjeru je sevdalinka *Bosno moja, lijepa, mila* (Safet Isović) kojom se iskazuje snažna emocija prema domovini. Međutim, u ovom komentaru, upotrebom citatnosti autor izražava dozu humora i ironije.
- b) Neke ptice nikad ne polete :D hahahhaha izvor: Facebook grupa Pretty Woman Forum (posjećeno 02.5.2020. u 13:40h)
 - Kao prototekst i u ovom primjeru iskorišten je stih pjesme - ljubavne balade *Neke ptice nikad ne polete* (Saša Matić). Postignuta je dijalogičnost između prototeksta i komentara, ali je ponovo, upotrebom citatnosti autor izrazio dozu humora.

Treba naglasiti da su intertekstualnost i metatekstualnost, najfrekventniji stilemi u književnoumjetničkom stilu. Kroz književno djelo u najboljoj mjeri, moguće je predložiti ove stileme u njihovom izvornom značenju, odnosno intertekstualnost kao upućenost teksta na druge tekstove koji mu prethode ili koji ga okružuju, kao stalni dijalog sa Drugim (jedan tekst iščitava drugi). Posebno je zanimljivo pratiti kako se gubi razlika između naučnog i književnoumjetničkog teksta. Za stilistiku ovo je višestruko zanimljivo naročito zbog različitog funkcioniranja višeglasja u naučnom i književnoumjetničkom tekstu, ali i mnogobrojnih primjera nesporazuma na relaciji autor - čitatelj zbog nepoznavanja citata ili zbog njegovog pogrešnog smještanja. S druge strane, metatekstualnost kao dimenziju kojom iskaz ili tekst upozorava na situaciju, kontekst ili subjekt vlastita iskazivanja, na vlastitu kompoziciju, strukturu, propozicijsku ili žanrovsku pripadnost; općenito, dakle, kojom tematizira neka svoja obilježja, vrlo je teško pronaći u razgovornom stilu.

Budući da razgovorni pisani stil uistinu predstavlja specifičnu i poprilično neistraženu pojavu na polju funkcionalnih stilova, kroz navedene primjere i dodatna pojašnjenja, nastojalo se pronaći i argumentirati stileme tekstualne stilistike i u ovom segmentu.

Zaključak

Razgovorni funkcionalni stil samo je jedan dio funkcionalnoga raslojavanja jezika. Realizira se u porodici, na ulicama, u školi, ali i na internetu. Sadržaj mu je svakodnevni život u najširem smislu riječi. Funkcija jezika koja omogućava svakodnevnu komunikaciju potiče upravo od razgovornog stila. Ovaj stil ne obuhvata samo govorni jezik, tj. usmeni govor, nego i pisani govor. Razlikujemo govorenorazgovorni ili usmenorazgovorni i pisanorazgovorni oblik razgovornog jezika. Najčešće se javlja u usmenom obliku, ali se može pojaviti i u pisanim oblicima: forumi, elektronska pošta, poruke, različiti zapisi. Teme novijih istraživanja razgovornoga stila u vezi su s govorom mladih, reklamama i društvenim mrežama, a u ovom radu bazirali smo se na jezik internetskih foruma. Formalne odrednice razgovornog stila iznesene su po različitim nivoima (fonostilistički, morfolistički, leksikostilistički, sintaksostilistički i tekstualni) uz navode konkretnih primjera. Na svim nivoima zabilježena su značajna odstupanja od jezičke norme.

Fonostilistička analiza razgovornog stila na forumima u velikoj mjeri je pokazala redukcije samoglasnika i suglasnika, neupotrebljavanje glasova j, h i f, nepravilnosti pri alternacijama je/ije kao i nerazlikovanje, te neupotrebu afrikata.

Morfolističkom analizom ukazalo se na nepravilnu upotrebu instrumental sredstva i društva, kao i na značajna odstupanja kada je u pitanju odnosna zamjenica *koji / koja / koje*. Primjeri s foruma potvrdili su da su prezent, perfekt i futur I najfrekventnija glagolska vremena.

Leksičkostilistička analiza je obuhvatila vrlo široko područje. Ipak, fokus je stavljen na žargonizme koji su izuzetno frekventni u razgovornom stilu na forumima, a zatim i poštapalice koje su se pokazale kao vrlo interesantna pojava s obzirom da se istraživao pismeni oblik razgovornog stila. Kroz frekventnu pojavu poštapalica došlo se do zaključka da njihov primarni zadatak nije samo pružanje slobodnog trenutka za nastavak govora, nego i vid navike govornika (autora postova ili komentara) koji se izdvojio u leksičkostilističkoj analizi. Bosanski jezik, kako

je to poznato, obogaćen je stranim riječima – posuđenicama, pa su turcizmi, germanizmi i angлизmi zauzeli mjesto u istraživanju na području leksikostilistike.

Sintaksostilistička analiza pokazala je da u razgovornom stilu dominiraju proste rečenice, a složene se, uglavnom, rijetko koriste. Posljedica toga je potreba za konkretnošću sadržaja unutar razgovornog stila. Nominalizirani iskazi nisu zabilježeni kao frekventna pojava, a samim tim ni dekomponirani predikat. Za razliku od njih, imenski i glagolski predikat dominiraju razgovornim stilom foruma, jer su korisnici uz pomoć njih, u najvećoj mjeri uspjeli uspostaviti dinamičnu razmjenu mišljenja. Razgovorni stil ima izuzetno specifičnu sintaksu rečenice. Neobaveznost ovog vida komunikacije rezultirala je pojavom brojnih eliptičnih rečenica, baš kao što je jednostavnost sadržaja rezultirala jednostavnim rečenicama.

U analizi na planu tekstualne stilistike zabilježene su jake pozicije tekstova i to naslovi i podnaslovi, te specifične početne i završne rečenice u pisanom razgovornom stilu na forumima. Na osnovu niza iščitanih forumskih postova može se zaključiti da tačka gledišta na forumima predstavlja subjektivno mišljenje komentatora i autora tekstova, čime se u potpunosti narušava pravilo neutralne tačke gledišta. Na području tekstualne stilističke analize zabilježeni su primjeri intertekstualnosti i metatekstualnosti.

Budući da razgovorni pisani stil predstavlja specifičnu i nedovoljno istraženu pojavu na polju funkcionalnih stilova, kroz stilističku analizu (primjere i dodatna pojašnjenja) pronašla se i argumentirala frekventnost spomenutih stilema. Zapravo, da se zaključiti da je jezik foruma preslika razgovornog stila u virtualnom svijetu.

Izvori

1. Facebook forum – grupa „Pretty Woman Forum“
2. Facebook forum – grupa „zenicka raja na facebook-u“
3. Facebook forum – grupa „Porodiliste Zenica“
4. Facebook forum – grupa „Mi, mahaluse“
5. www.forum.hr

Literatura

1. Katnić-Bakaršić, Marina, Lingvistička stilistika, Budimpešta, Open Society Institute, 1999.
2. Katnić-Bakaršić, Marina, Stilistika, Sarajevo, Ljiljan, 2001.
3. Silić, Josip, Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika, Zagreb, Disput, 2006.
4. Silić, Josip, Funkcionalni stilovi i jezik književnosti u: Jezik književnosti i književni ideologemi (zbornik radova 35. seminara Zagrebačke slavističke škole: 21-25), 2007.

CONVERSATIONAL STYLE ON FORUMS

Abstract

The aim of this paper is to investigate the linguistic means of shaping conversational functional style on Internet forums. For linguistics the means by which communication takes place on the Internet, as

a potential source of language complex are extremely interesting and research will provide new knowledge about language and conversational style. Formal determinants of conversational style will be presented at different levels (phonostylistic, morphostylistic, lexicostylistic, syntaxostylistic and textual) with citations of specific examples. Since one type of global communication is enabled by the Internet, it will also be explored how communication by Internet forums affects language expressions.

Key words: forum, communication, conversational style